

ASSOCIATION DE LA VILLE ET
DES COMMUNES DE LA REGION
DE BRUXELLES-CAPITALE asbl

VERENIGING VAN DE STAD EN DE
GEMEENTEN VAN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST vzw

Union des Villes
et Communes
de Wallonie asbl

VOORNAAMSTE VOORSTELLEN VAN DE VERENIGINGEN VAN STEDEN EN GEMEENTEN AAN DE NIEUWE REGERING December 2011

In het kader van de staatshervorming en de vorming van een nieuwe regering stellen de verenigingen van Vlaamse, Brusselse en Waalse steden en gemeenten – die alle gemeenten, OCMW's en politiezones van het land vertegenwoordigen – hun gemeenschappelijk memorandum voor.

*De federale overheid heeft namelijk de **voornaamste sectoren van het gemeentebestuur en de diensten aan de burgers** in handen. Van de politie tot de hervorming van de brandweer, over de pensioenen van het gemeentepersoneel of de sociale zekerheid en de weerslag op de sociale dienstverlening, is doorgedreven overleg met de vertegenwoordigers van de lokale overheden noodzakelijk om het beleid dat het federaal niveau uitstippelt, inzonderheid in het kader van de staatshervorming, zo goed mogelijk te doen bijdragen tot de verbetering van de **levensomstandigheden van iedereen**.*

De voornaamste voorstellen van de steden en de gemeenten zijn:

1. Overleg met de lokale besturen

De federale regering moet zich ertoe verbinden overleg te plegen met de vertegenwoordigers van de lokale besturen (gemeenten, OCMW's, politiezones) telkens als er maatregelen op stapel staan die hen aanbelangen, in het bijzonder wanneer die maatregelen voor hen financiële gevolgen hebben.

Bovendien moeten de Verenigingen van Steden en Gemeenten deelnemen aan intergouvernementeel overleg tussen de federale regering en de gewesten wanneer de overlegcomités onderwerpen bespreken die de lokale overheden aanbelangen, zoals bij voorbeeld het begrotingsoverleg.

2. Budgettaire neutraliteit van de federale maatregelen voor de lokale besturen

De federale regering moet zich ertoe verbinden dat de maatregelen die ze neemt, budgettair neutraal zouden zijn voor de lokale besturen.

Daartoe moet ze aan de hand van een **lokale impactstudie** een raming maken van de financiële en administratieve weerslag van iedere geplande beslissing op de lokale besturen.

In geval van negatieve impact op de financiën en het beheer van de lokale besturen moet de federale overheid de nodige **compensatiemaatregelen** nemen.

3. Staatshervorming

Wanneer er sprake zal zijn van bijkomende stappen in de staatshervorming, vragen de Verenigingen van Steden en Gemeenten dat er meer rekening gehouden zou worden met het lokale niveau.

Onze vragen:

- De besprekingen mogen niet alleen toegespitst worden op de verdeling van de bevoegdheden tussen Staat en Gewesten/Gemeenschappen. Staatscentralisme mag niet vervangen worden door een nieuw regionaal centralisme. De bevoegdheden en de financiële middelen voor steden en gemeenten moeten hertekend en uitgebreid worden.
- Er moeten veel homogener bevoegdheidspakketten gevormd worden (of dat nu op federaal of gewestelijk vlak is).
- Als er bevoegdheden verdeeld blijven onder het federaal en het gewestelijk niveau, moet er gestructureerd overleg georganiseerd worden tussen de federale overheid en gewesten/gemeenschappen opdat de lokale besturen een integrale aanpak kunnen genieten. De lokale besturen moeten betrokken worden bij dat structureel overleg om naar coherent bestuur te streven op het terrein.
- De lokale besturen moeten de nodige financiële middelen toegekend krijgen op basis van objectief vastgestelde behoeften. Als er solidariteitsmechanismen uitgewerkt worden, moeten die bestaansredenen hebben en transparant zijn.

4. Aanvullende belastingen

De federale overheid moet dringend een permanent voorschottensysteem invoeren voor de **aanvullende personenbelastingen**.

Momenteel ontvangen de gemeenten de aanvullende belastingen namelijk meer dan achttien maanden nadat de schatkist ze via de bedrijfsvoorheffing en de voorafbetalingen geïnd heeft. Het verlies aan intresten voor de gemeenten wordt geraamd op 100 miljoen euro.

Er moeten dus voorschotten gestort worden in het eerste semester van het jaar en een regularisatie doorvoeren in de loop van het tweede semester.

Doordat de bijwerking van het kadaster, dat door de federale overheid bijgehouden wordt, aanzienlijke vertraging opgelopen heeft, verliezen de gemeenten bovendien heel wat **opcentiemen op de onroerende voorheffing**.

5. Begrotingstraject en ESR95-norm

De boekhoudmethode ESR95 zet de investeringen op dezelfde lijn als de lopende uitgaven. Als de gemeenten – goed voor 50 % van de totale overheidsinvesteringen – boekhoudregels moeten toepassen die niet aangepast zijn aan hun taken en hun werking, kan het gebeuren dat ze hun ontwikkelingsprojecten en investeringen opgeven.

Er werden reeds mogelijke oplossingen naar voren geschoven. Zo zouden de Gewesten zich in het kader van een nieuw financieel samenwerkingsakkoord met de federale overheid, borg kunnen stellen voor een zeker uitstel van de uitvoering van de gemeentebegrotingen en het evenwicht van deze begrotingen ten aanzien van de ESR95-normen: dit evenwicht moet namelijk globaal bereikt worden op gewestelijk niveau, en niet langer per gemeente, en veeleer over een gemeentelijke legislatuur en niet per jaar.

Daarom vragen onze Verenigingen dat er geen enkele dwingende maatregel die verwijst naar de boekhoudstandaard ESR, genomen zou worden ten aanzien van de lokale besturen, vóór de uitwerking van een nieuw financieel samenwerkingsakkoord dat rekening houdt met de bovenvermelde mogelijkheden.

6. **Politie**

Een **doeltreffende nabijheidspolitie** blijft het doel van de hervorming van de lokale politie.

De opslorping van de middelen door taken of normen die opgelegd worden door het federaal niveau, moeten in vraag gesteld worden, want er blijven te weinig manschappen over om op het terrein in te zetten. Het is belangrijk dat de gerechtelijke taken beperkt blijven zodat de lokale politie zich op zijn basistaken kan toeleggen.

Parallel met een **globale herziening van de federale middelen** voor de politie-hervorming, met inbegrip van de kwestie van de criteria die herzien moeten worden om bepaalde ongelijkheden die ze niet of niet meer corrigeren, weg te werken, vragen wij een beperking en een rationalisering van de administratieve en gerechtelijke taken die op de lokale politie terechtkomen en de wijkpolitie in het gedrang brengen.

Voorts moeten we ook **voorkomen** dat er nog **politietaken** die op federaal niveau uitgevoerd zouden moeten worden, bij gebrek aan voldoende middelen naar de lokale politie **doorgeschoven worden**. Een dergelijke overdracht van taken – een verholde besparing voor de federale overheid – kan in de huidige stand van de financieringsnormen niet meer op lokaal niveau gedragen worden.

Zonder rekening te houden met de aanzienlijke **nieuwe lasten** die de toepassing van het **Salduz-arrest** en de **hervorming van de pensioenen van het personeel van de lokale besturen** met zich meebrengen, dragen de gemeenten momenteel 60 % van de werkingskosten van de politiezones.

Bij de herziening van de wet op de financiering van de politie moet voorkomen worden dat de federale overheid zich onttrekt aan de ondersteuning van de lokale politie.

7. **Gemeentelijke administratieve sancties**

De administratieve sancties bestaan tien jaar. De evaluatie van dit stelsel heeft uitgewezen dat het mogelijk is het te vereenvoudigen en verbeteren teneinde gedragingen die de lokale openbare orde verstoren doeltreffender te kunnen vervolgen, met uitzondering van gedrag dat mensen of goederen schendt, dat volgens ons steeds gerechtelijk vervolgd moet worden.

8. **Verkeersveiligheidsfonds**

Door de ontoereikendheid van de federale financiering van de politiezones is het Verkeersveiligheidsfonds noodzakelijk voor de financiële leefbaarheid van de gemeenten en hun politiezones. De middelen die voor de lokale besturen uitgetrokken worden, zijn momenteel ontoereikend omwille van te hoge federale voorheffing.

9. **Hervorming van de brandweer**

De uittreedende regering heeft de gemeenten eindelijk een eerste bemoedigend signaal gegeven door in 2012 – en in 2011 – 32 miljoen uit te trekken voor de hervorming van de brandweer.

Het gaat om een eerste stap met het oog op de hervorming, maar de inspanning moet **aangehouden en nog versterkt worden in 2012** en de jaren nadien.

De steden en gemeenten vragen:

- de verbetering van het fiscale en het sociale statuut van de vrijwillige brandweerlui, in overleg met de Verenigingen van Steden en Gemeenten;
- de goedkeuring op federaal niveau van een realistische meerjarenbegroting naar 50/50. Dit begrotingstraject moet de **financiële dekking van alle meerkosten van de hervorming verzekeren**, de enige manier om de budgettaire neutraliteit voor de gemeenten te waarborgen.

10. De lokale besturen als werkgever aan de onderhandelingstafel met vakbonden

De wet tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel moet gewijzigd worden om de lokale besturen, die de effectieve werkgevers zijn, te betrekken bij de onderhandelingen van Comité A en Comité C, die de bezoldigingen, de arbeidsomstandigheden en de pensioenen bespreken van hun personeel (gemeente, OCMW, openbare rusthuizen, politie, brandweer, ...).

11. Gemeentepensioenen

De cruciale problematiek van de pensioenen van het gemeentepersoneel kan enkel opgelost worden dankzij een coherente aanpak van de pensioenen van statutairen en die van contractanten.

De hervorming van de ambtenarenpensioenen die onlangs door het Parlement goedgekeurd werd, zal alleen al voor de basisbijdrage een meerkost van ruim 1 miljard euro met zich meebrengen voor de periode tot 2016.

Net zoals voor de pensioenen van loontrekkenden, zelfstandigen en ambtenaren zou de federale overheid een bijdrage moeten leveren, met name in de financiering van de pensioenen van de politie (via de wet op de financiering van de politie) en het ziekenhuispersoneel (via het Budget van Financiële Middelen).

De financiële kloof is zo diep dat het niet zal volstaan om de ontvangsten te doen stijgen: de **uitgaven** moeten ook **bepert** worden. Naast de overheid moeten ook de betrokkenen zelf een duit in het zakje doen, om bij te dragen tot een oplossing op lange termijn. Daarom pleiten onze Verenigingen voor nieuwe maatregelen, zoals de uitwerking van stimuli om te werken tot de wettelijke pensioenleeftijd, de creatie van een **gemengd pensioenstelsel** dat een weergave is van de carrière van de betrokkene (een pensioen van loontrekkende voor de loopbaanjaren als contractuele en een ambtenarenpensioen voor de jaren als statutaire) en de matiging van de berekeningswijze van het pensioen (laatste vijf jaar, gelijkgestelde jaren, perekwatie, ...).

12. Stedenbeleid

Het stedenbeleid, vandaag "Grootstedenbeleid" genoemd, is essentieel. Zo kunnen programma's voor sociale cohesie en duurzame ontwikkeling door preventie en nabijheidsacties op touw gezet worden.

In het kader van de staatshervorming moeten de middelen die voor dit beleid bestemd zijn, behouden blijven.

De continuïteit van de programma's moet gewaarborgd worden, minstens tot eind 2014.

13. **Liberalisering van de energiemarkt**

De recente vraag van de CREG om een nieuwe tariefstructuur vast te leggen voor de distributienetbeheerders van het land, verontrust de steden en gemeenten enorm, omdat die nieuwe aanpak de energiekosten wil minimaliseren, met name door de **verlaging van de vergoeding van het kapitaal van de traditionele investeerders** en de grote aandeelhouder, die de gemeenten zijn.

Zo zouden de dividenden – reeds aanzienlijk gedaald door de liberalisering van de energiemarkt – in een nabije toekomst zelfs tot nul herleid worden.

Aangezien de regulatiebevoegdheid op middellange termijn geregionaliseerd zal worden, is het verbazend dat de CREG de regels intussen zo verandert en de weg reeds uitstippelt voor de toekomstige gewestelijke regulatoren door tarieven vast te leggen voor de periode 2013-2017.

De regionalisering van deze bevoegdheid moet dus zo snel mogelijk doorgevoerd worden, zodat de Gewesten met kennis van zaken hun tariefstelsels kunnen vastleggen, rekening houdend met de traditionele aandeelhouders en de investeringen die noodzakelijk zijn in het kader van een duurzaam energiebeleid.

Door de liberalisering van de energie hebben de gemeenten een ernstig verlies aan dividend geleden. Daarom vragen de gemeenten dat het debat over de energieprijzen niet beperkt zou worden tot de prijs voor de consument, maar ook rekening zou houden met de gevolgen op de lokale financiën en dus uiteindelijk op de belastingbetaler. De gemeenten vragen minstens de **afschaffing van de BTW op de verschillende retributies** die meespelen in de prijs van de levering.

14. **Sociale economie**

De steden en gemeenten vragen de aanpassing van de voorwaarden voor ontwikkeling van de sociale economie, omdat deze naast tewerkstelling ook verbeteringen oplevert voor het lokale leven en de diensten aan de burger.

Er is geen tekort aan ideeën op dat vlak, van de versterking van de fiscale stimuli tot de uitbreiding van het toepassingsgebied van de dienstencheques. De maatregelen ter bevordering van de tewerkstelling (financiering van loopbaanonderbreking, programma voor gelijke kansen, sociale bijdragen op APE) door de lokale besturen zijn ook interessante mogelijkheden. De Verenigingen van Steden en Gemeenten vragen overleg hieromtrent met alle betrokken partijen.

15. **De Post**

De volledige liberalisering van de postdiensten heeft geleid tot de sluiting van heel wat postkantoren en doet vragen rijzen omtrent de vrijwaring van de dienstverlening aan de burger.

De Verenigingen van Steden en Gemeenten vragen aan de federale regering deze universele dienstverlening correct te waarborgen in het beheerscontract van de Post.

16. Gemeentelijke internationale samenwerking

Bijna één Belgische gemeente op tien is actief in een programma voor gemeentelijke internationale samenwerking, gefinancierd door de DGOS en gedragen door onze Verenigingen. Deze gemeenten hebben zich voor verschillende jaren geëngageerd in de armoedebestrijding, vanuit de specifieke invalshoek van de versterking van de gemeenten in het Zuiden.

Eén van de aspecten van het complexe fenomeen dat armoede is, is immers een gebrekkige toegang tot openbare diensten en goederen, in het bijzonder de nabijheidsdiensten: burgerlijke stand, watersanering, afvalbeheer, economische ontwikkeling, verbetering en beheer van de financiën, ... komen aan bod in concrete samenwerking tussen Belgische gemeenten en Afrikaanse of Zuid-Amerikaanse gemeenten.

Dit programma levert uitstekende resultaten op en de middelen die ervoor uitgetrokken worden, moeten dus absoluut gevrijwaard blijven.

17. Aansprakelijkheid van de mandatarissen

Gemeentemandatarissen (burgemeesters, maar ook schepenen) worden steeds vaker strafrechtelijk aangevallen om burgerlijke schadeloosstelling te verkrijgen. Dat kan het engagement van burgers in het politieke leven en dus de vitaliteit van de lokale democratie zelf in het gedrang brengen. Er moeten dus wettelijke bepalingen vastgelegd worden over de individuele aansprakelijkheid van de mandatarissen, om deze te beperken als er geen sprake is van opzettelijke, ernstige of herhaalde fout.

18. Mensenhandel

De nieuwe wet die de burgemeester de bevoegdheid inzake mensenhandel toevertrouwt, is volkomen onuitvoerbaar. Ze doet meer vragen rijzen dan ze er oplost en brengt de burgemeester in een onaanvaardbare positie. De verantwoordelijkheid voor de strijd tegen dergelijke ernstige misdrijven naar de burgemeester verschuiven toont dat Justitie werkelijk zijn meest elementaire plichten van zich afschuift.

Deze wet moet opgeheven of toch minstens ingrijpend gewijzigd worden.

***

De OCMW's hebben een specifiek memorandum opgesteld, dat hierbij gevoegd wordt. Gezien de verontrustende toename van de uitgaven van de OCMW's is het belangrijk:

- *de oorzaken van de armoede aan te pakken: optrekking van het leefloon, individualisering van de sociale rechten, ...*
- *de OCMW's te steunen: terugbetaling van 90 % van het leefloon, verbetering van de financiering van het personeel*
- *de opvang van asielzoekers te verbeteren: creatie van bijkomende plaatsen, geen financiële overdracht naar de OCMW's, ...*

***